

Lagutskottets betänkande nr 7 år 1973

Nr 7

Lagutskottets betänkande i anledning av motioner om rätt till företagsinteckning för dels minkuppfödare, dels fiskare.

I motionen 1973:1094 av herrar Nilsson i Trobro (m) och Nordgren (m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att utredningen angående företagsinteckning får i uppgift att behandla också frågan om rätt för minkuppfödare att använda företagsinteckning som kreditsäkerhet.

I motionen 1973:1095 av herrar Nilsson i Trobro (m) och Nordgren (m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att utredningen angående företagsinteckning får i uppdrag att behandla också frågan om rätt för trål-, ål-, yrkes- och kustfiskare att använda institutet företagsinteckning som kreditsäkerhet.

Nuvarande ordning

Gällande bestämmelser om inteckning i näringsverksamhet till säkerhet för fordran finns i *lagen (1966:454) om företagsinteckning (FL)* som trädde i kraft den 1 juli 1967. FL ersatte äldre bestämmelser om förlagsinteckning, om inteckning i jordbruksinventarier, om panträtt i spannmål samt om panträtt i spånadslin och hampa. Lagen innebar väsentligen en utbyggnad av det förutvarande institutet förlagsinteckning, främst genom en utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade till att omfatta det stora flertalet näringsidkare, däribland jordbrukare, vidare genom en breddning av omfånget av den egendom, som kan besväras av inteckning, samt slutligen genom förbättringar i skilda hänseenden av inteckningshavarens ställning i förhållande till näringsidkaren och tredje man. FL:s bestämmelser innehåller i huvudsak följande.

Rätt att erhålla företagsinteckning tillkommer i princip alla näringsidkare (1 §). En betydelsefull begränsning av de inteckningsberättigades krets har dock gjorts. Som förutsättning för att en näringsidkare skall få inteckna sin verksamhet gäller nämligen som huvudregel, att han är bokföringsskyldig (2 §). Från kravet på bokföringsskyldighet undantas likväl den som driver jordbruk eller skogsbruk. I fråga om individualiseringen av den verksamhet som intecknas medger lagen stora valmöjligheter (3 §). Inteckning kan sålunda meddelas i all den verksamhet eller i den verksamhet av viss art, som näringsidkaren vid varje tid utövar inom ett län eller inom en eller flera kommuner i länet. Aktiebolag kan erhålla inteckning även i bolagets verksamhet inom riket eller inom flera län. Ytterligare individualiseringsmöjligheter finns beträffande vattenverk och gruvdrift. Företagsinteckning gäller i näringsidkarens lösa egendom, i den mån denna hör till den intecknade verksamheten och är att hänföra till

de slag av egendom som uppräknas i lagen (4 §). I uppräknningen nämns först inventarier, varor och andra lösören med vissa undantag – bl. a. undantages fartyg som kan intecknas för fordran – vidare byggnad eller annan anläggning, som ej hör till tomträtt, vissa utmättningsbara nyttjanderätter och utmättningsbara rättigheter av immateriell art även som vissa fordringar, bl. a. fordran på vederlag för överlåtelse eller upplåtelse av egendom av förut angiven art och fordran på vederlag för arbete. Företagsinteckning får inte till omfattningen avvika från annan inteckning i samma verksamhet (5 §). Överläts intecknad egendom i samband med överlåtelse av verksamheten, skall den konkreta egendom, som ingår i överlåtelsen, i förvärvarens hand fortfarande svara för inteckningen (10 §). Denna rätt preskriberas emellertid, om inteckningshavaren inte inom ett år från det verksamheten frånträdde väckt talan mot förvärvaren och anmält detta till inskrivningsmyndigheten. Inteckningsrätten äger bestånd även mot den som förvärvar egendom genom s. k. lösöreköp, dock ej om inteckningen sökts senare än 30 dagar efter det att köpehandlingen föredes inför rätten (12 §). Den med inteckningen förenade förmånsrätten kan göras gällande icke blott i konkurs utan också vid utmätning (13 §). Ägarhypotek förekommer ej. Ärende om företagsinteckning skall tas upp av inskrivningsmyndigheten för den kommun som är säte för länsstyrelsen i det län, där verksamheten drivs eller, om näringsidkaren är aktiebolag, bolagets styrelse har sitt säte (16 §). Över ärenden om företagsinteckning föres särskild inskrivningsbok.

Rätt att erhålla företagsinteckning har således enligt huvudregeln endast sådana näringsidkare som är bokföringsskyldiga. Som ovan nämnts gäller härifrån det undantaget, att den som driver jordbruk eller skogsbruk är inteckningsberättigad även om han inte är bokföringsskyldig. Kravet på bokföringsskyldighet har i första hand motiverats med att en fortlöpande övervakning av företaget från inteckningshavarens sida i allmänhet behövs för att företagsinteckningen skall kunna fylla sin uppgift att tjäna som säkerhet och att företagets bokföring är ett av de viktigaste medlen för en sådan kontroll. Med gällande regler om bokföringsskyldighet medför vidare uppställandet av bokföringsskyldighet som villkor för företagsinteckning att inom åtskilliga näringsgrenar de minsta företagen ställs utanför. Denna konsekvens har ansetts fördelaktig. Särskilda risker för kreditgivaren och för den personliga kreditvärdigheten torde nämligen vara förknippade med att låta också den som driver en mycket oansenlig rörelse få tillgång till inteckningsmöjlighet. Om kravet på bokföringsskyldighet upprätthållits även för jordbrukets del, skulle emellertid praktiskt taget alla jordbrukare ha ställts utanför. Starka skäl ansågs i och för sig tala för att jordbrukare bör få möjlighet att använda företagsinteckning. Under utredningsarbetet undersöktes olika vägar att också i fråga om jordbruket genom lagbestämmelse ge inteckningshavare viss möjlighet att följa verksamhetens gång genom löpande räkenskaper. Det visade sig emellertid stöta på betydande svårigheter att genomföra en sådan ordning, och man

stannade i stället för att beträffande jordbruket göra undantag från kravet på bokföringsskyldighet. Det uttalades i detta sammanhang, att behovet av kontroll inte torde göra sig gällande med samma styrka i fråga om jordbruk som beträffande andra företag, där en förändring av verksamhetens art eller lokalisering lätt kan ske. Skogsbruket har ansetts böra behandlas på samma sätt som jordbruket.

Vem som är bokföringsskyldig framgår av *bokföringslagen (1929:117)*. Enligt dessa bestämmelser föreligger alltid bokföringsskyldighet för aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar. Bokföringslagen uppräknar därutöver en lång rad av verksamhetstyper, där bokföringsskyldighet föreligger. Här nämnes bland många andra handel med varor, värdepapper eller annan lös egendom eller fastigheter, tillverkning eller bearbetning av varor, reparationsverksamhet, byggnadsverksamhet, tryckeri- eller förlagsrörelse, hotell- eller pensionatsrörelse samt teater- eller biograförrelse. I fråga om vissa slag av rörelse gäller dock att bokföringsplikt inte följer med utövandet, om rörelsen vanligen drives utan biträde av flera än make och barn under 16 år samt två andra personer. Även vissa andra undantag från huvudregeln om bokföringsskyldighet gäller.

Det sätt varpå kretsen av bokföringsskyldiga är bestämd enligt bokföringslagen medför, att fysiska personer, som bedriver de i förevarande motioner avsedda näringarna, minkuppfödning eller fiske, är uteslutna från möjligheten att erhålla företagsinteckning i sin näringsverksamhet.

Sådana slag av lösören, för vilka finns särskilda inteckningsinstitut, har undantagits från företagsinteckning. Det är därför som fartyg som kan intecknas för fordran uteslutits (s. k. fartygsinteckning). Inteckningsbara är enligt *lagen (1901:26 s. 1) om inteckning i fartyg* i fartygsregistret införda fartyg, som har en nettodräktighet av minst tre registerton eller, om de är avsedda uteslutande för bogsering eller isbrytning, en bruttodräktighet av minst tio registerton. Företagsinteckning omfattar inte heller vederlag för överlåtelse av nu ifrågavarande fartyg. Däremot omfattar företagsinteckning vederlag för utfört arbete, t. ex. fartygsreparation. Den omfattar också fartyg under byggnad intill det byggnadsskede då bygget kan registreras och intecknas som fartyg. Fartyg under byggnad här i landet kan registreras såsom fartyg, om det s. k. mätdäcket lagts och rummet därunder har en dräktighet av minst 100 registerton.

Motionerna

I motionen 1973:1094 framhålls att de flesta minkuppfödare – trots att de inte är bokföringspliktiga i och för sig – har bokföringsmässig redovisning av sin rörelse. Motionärerna anser att minkuppfödarna därför i likhet med företagare som driver jordbruk eller skogsbruk bör få rätt att anlita institutet företagsinteckning. Enligt motionärernas mening bör den under hösten 1972 tillsatta utredningen angående företagsinteckning få i uppgift att behandla också frågan om rätt för enskilda minkfarmare att

för fryshus, skugghus, inventarier och djur inom respektive minkgård kunna få använda institutet företagsinteckning som kreditsäkerhet. Denna fråga bör enligt motionärernas uppfattning kunna lösas redan innan den nya bokföringslagstiftningen, som kan förväntas inom en snar framtid, kommit till stånd.

I motionen 1973:1095 framförs för fiskerinäringens del liknande synpunkter som i motionen 1973:1094. Motionärerna hänvisar därvid till att fiskeristyrelsen i ett enkätsvar till utredningen angående företagsinteckning ansett, att yrkesmässigt fiske bör – redan innan frågan om en eventuell utvidgning av bokföringsplikten lösts – likställas med jordbruk och skogsbruk i vad avser rätt att anlita institutet företagsinteckning. Enligt motionärernas mening bör utredningen få i uppgift att behandla också frågan om rätt för trålfiskare, ålfiskare, yrkesfiskare och kustfiskare att för redskap, båtar, sjöbodas och all övrig för deras yrkesutövning nödvändig utrustning kunna få använda institutet företagsinteckning som kreditsäkerhet. Även i detta fall anser motionärerna att frågan bör kunna lösas innan den nya bokföringslagen kommer till stånd.

Tidigare riksdagsbehandling av likartade frågor

Vid 1968 års riksdag väcktes *dels* två likalydande motioner (I:482 och II:606) om företagsinteckning vid renskötsel, *dels* två likalydande motioner (I:672 och II:857) om företagsinteckning vid yrkesmässig trädgårdsodling. De fyra motionerna behandlades i ett sammanhang av första lagutskottet. I utskottets utlåtande (1 LU 1968:11) omnämndes till en början, att utredningen för översyn av bokföringslagen i oktober 1967 avgett betänkande (SOU 1967:49) med förslag till lag om skyldighet att föra räkenskaper. Den föreslagna lagen var avsedd att ersätta gällande bokföringslag. Enligt förslaget skulle skyldighet att föra räkenskaper åligga – förutom vissa juridiska personer – envar annan som yrkesmässigt driver självständig rörelse, dock ej den som brukar jordbruksfastighet eller idkar uthyrning av annan fastighet. Betänkandet var vid utskottets behandling av motionerna föremål för remissförfarande. Utskottet anförde i utlåtandet vidare bl. a.

Utskottet inser att det kan vara angeläget att snart få till stånd en utvidgning av användningsområdet för företagsinteckning i fråga om de i motionerna avsedda slagen av näringsverksamhet och säkerligen även i flera andra fall. Emellertid föreligger sedan sistlidna höst ett utredningsförslag som innebär att bokföringsskyldigheten, i förslaget benämnd räkenskapsskyldighet, utsträcks till att i princip omfatta alla som yrkesmässigt driver självständig rörelse. Ett genomförande av förslaget medför automatiskt en motsvarande utvidgning av företagsinteckningens användningsområde. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling. Med hänsyn till att de genom motionerna upptagna frågorna bör kunna få en tillfredsställande lösning i samband med reformeringen av bokföringsskyldigheten, anser utskottet att Kungl. Maj:ts ställningstagande till nämnda utredningsförslag bör avvaktas, innan riksdagen närmare överväger behovet av de i motionerna förordade ändringarna i lagen om företagsinteckning.

Med hänsyn till det anförda avstyrkte utskottet motionerna. Utskottets utlåtande, som var enhälligt, godkändes av riksdagen.

Det pågående utrednings- och lagstiftningsarbetet angående företagsinteckning m. m.

Utredningen angående företagsinteckning

Utredningen tillsattes hösten 1972 med uppgift – (direktiv 1973 Ju:58) – att verkställa översyn av lagstiftningen om företagsinteckning. I direktiven för utredningen anförde föredragande statsrådet Lidbom inledningsvis bl. a.

FL har nu varit i tillämpning i drygt fem år. Erfarenheterna av lagstiftningen får på det hela taget sägas vara goda. I ett hänseende har regleringen emellertid medfört vissa tillämpningssvårigheter. Jag syftar därvid på de problem som uppkommer genom att kommun- eller länsindelningen ändras. Under den tid som lagen har tillämpats har också önskemål framkommit om utvidgning av lagens tillämpningsområde såvitt gäller kretsen av inteckningsberättigade. Denna kritik mot den nuvarande regleringen kan enligt min mening inte lämnas obeaktad. Vidare har under den tid som förflutit från ikraftträdandet panträtten på fastighetsrättens område – som i många viktiga hänseenden har tjänat som förebild för FL -- omgestaltats. Det kan med fog hävdas att det är mindre tillfredsställande att de båda inteckningssystemen inte, åtminstone i sina huvuddrag, stämmer överens.

Till följd av de förhållanden som nämnts har ett behov framträtt av att företa en översyn av lagstiftningen om företagsinteckning. Någon mera genomgripande förändring av rättsinstitutets allmänna karaktär åsyftas inte. Vad saken närmast gäller är en i huvudsak teknisk översyn inom ramen för de principer på vilka institutet f. n. vilar.

Såvitt gäller frågan om en eventuell utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade anförde föredraganden fortsättningsvis bl. a.

Rätt att erhålla företagsinteckning har endast sådana näringsidkare som är bokföringsskyldiga. Vem som är bokföringsskyldig framgår av bokföringslagen (1929:117). Den som driver jordbruk eller skogsbruk är inteckningsberättigad även om han inte är bokföringsskyldig.

Kravet på bokföringsskyldighet motiverades vid FL:s tillkomst i första hand med att det i allmänhet behövs en fortlöpande övervakning av det intecknade företaget från inteckningshavarnas sida för att företagsinteckningen skulle kunna tjäna som säkerhet. För en sådan kontroll ansågs bokföringen vara ett av de viktigaste medlen. Genom det krav som sålunda har uppställts utestängs de minsta företagen – utom jordbruk och skogsbruk – från möjligheten att använda rörelsen som kreditunderlag. Detta bedömdes som fördelaktigt ur flera synpunkter vid lagens tillkomst.

Vid olika tillfällen har förslag framställts om utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade enligt FL. Sålunda har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 29 november 1967 till chefen för jordbruksdepartementet satt i fråga om inte FL borde ändras så, att ej bokföringspliktiga företagare som driver trädgårdsföretag får möjlighet att låta inteckna sin verksamhet. Detsamma föreslogs i riksdagen i två likalydande motioner 1968:I:672 och 1968:II:857. I två andra likalydande motioner 1968:I:482 och

1968:II:606 har föreslagits att kretsen av inteckningsberättigade utvidgas till att omfatta dem som utan att vara bokföringspliktiga idkar renskötsel. I skrivelse den 7 november 1969 till Kungl. Maj:t har Skånes fiskareförbund framfört önskemål om att vissa fiskebåtar, som inte kan belastas med sjörättsligt hypotek, skall kunna intecknas enligt FL.

År 1962 tillsattes en utredning – bokföringsutredningen – med uppgift att se över bokföringslagen (direktiv 1963 Ju:56). Utredningen avlämnade år 1967 ett betänkande med förslag till lag om skyldighet att föra räkenskaper, m. m. (SOU 1967:49). Under hänvisning till sålunda pågående översyn av bokföringsskyldighetens omfattning avstyrkte första lagutskottet de förut nämnda motionerna (1 LU 1968:11). De lämnades utan åtgärd av riksdagen.

På grund av den remisskritik som framfördes mot bokföringsutredningens förslag tillkallades år 1971 sakkunniga med uppdrag att verkställa fortsatt översyn av bokföringslagstiftningen – 1971 års utredning om bokföringslagstiftningen – (direktiv 1972 Ju:50). I direktiven har framhållits bl. a. vikten av att man får en tillfredsställande samordning mellan bokföringslagens regler och specialregler i annan lagstiftning. De sakkunniga väntas avsluta sitt arbete i början av nästa år.

Av vad som har anförts framgår att den för institutet företagsinteckning betydelsefulla frågan om bokföringsskyldighetens omfattning fortfarande är under övervägande. Vid den översyn av FL som har aktualiserats får utredningen bedöma i vad mån de önskemål om utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade som har framförts bör tas upp i samband med att FL ses över eller om frågan helt eller delvis bör övervägas vid den fortsatta översynen av bokföringslagen. I denna del bör utredningsarbetet bedrivas i nära samråd med utredningen om bokföringslagstiftningen.

Som ett led i förberedelserna för översynen av FL har utredningen angående företagsinteckning berett ett antal myndigheter och organisationer tillfälle att framföra synpunkter på de lagstiftningsfrågor som behandlas i en av utredningen den 30 oktober 1972 upprättad promemoria angående översyn av lagstiftningen om företagsinteckning och på vad som i övrigt kunde vara angeläget för utredningen att beakta inom ramen för utredningsuppdraget. Såsom omnämnts i motionen 1973:1095 har därvid fiskeristyrelsen i ett enkätsvar den 11 december 1972 förordat, att yrkesmässigt fiske bör – redan innan frågan om en eventuell utvidgning av bokföringsplikten lösts – likställas med jordbruk och skogsbruk i vad avser rätt att anlita institutet företagsinteckning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1973.

1971 års utredning om bokföringslagstiftningen

I de ovannämnda direktiven för utredningen – (direktiv 1972 Ju:50) -- anförde föredragande statsrådet Lidbom bl. a.:

År 1962 tillsattes en utredning med uppgift att se över bokföringslagen (direktiv 1963 Ju:56). Utredningen avlämnade år 1967 ett betänkande med förslag till lag om skyldighet att föra räkenskaper, m. m. (SOU 1967:49). Under remissbehandlingen framfördes kritik beträffande såväl grunddragen i förslaget som dess närmare utformning.

Kritiken är enligt min mening sådan att utredningsförslaget inte kan

läggas till grund för lagstiftning utan en genomgripande omarbetning. Detta arbete bör lämpligen utföras av särskilt tillkallade sakkunniga. Uppgiften bör vara att med utgångspunkt i direktiven för den tidigare utredningen samt på grundval av 1967 års betänkande och remissyttrandena över detta utarbete förslag till ny bokföringslagstiftning. De sakkunniga bör pröva den under remissbehandlingen framförda tanken på ett differentierat regelsystem med förenklade regler för mindre företag. Behovet av att kunna utnyttja automatisk databehandling vid räkenskapsföringen bör särskilt beaktas. Av vikt är också att man får en tillfredsställande samordning mellan bokföringslagens regler och specialregler i annan lagstiftning. Samordningen med bolagsrättslig, köprättslig och skatterättslig lagstiftning är särskilt betydelsefull.

Också i Finland och Norge kommer utredningsarbete att äga rum med sikte på en revision av bokföringslagstiftningen. Från dansk sida avser man att följa arbetet i de övriga länderna genom särskilda observatörer. De svenska sakkunniga bör bedriva sitt arbete i samråd med motsvarande finländska och norska utredningar samt de danska observatörerna.

Utredningens arbete beräknas enligt uppgift kunna slutföras under 1973.

Det till lagrådet remitterade lagförslaget angående sjöpanträtt och skeppshypotek m. m.

Under våren 1972 har till lagrådet remitterats förslag till bl. a. lag om ändring i sjölagen (1891:35 s. 1). Ändringarna omfattar bl. a. reglerna om registrering av fartyg och om fartygshypotek. Det nuvarande fartygshypoteket – fartygsinteckningen – skall enligt förslaget ersättas av ett nytt institut kallat skeppshypotek. Det nya sjörättsliga hypoteket har utformats efter förebild av jordabalkens panträttskonstruktion. Sjölagsförslaget innefattar vidare en övergång från dräktighetsgräns till längd- och breddgräns för registreringsplikt och inteckningsbarhet. Endast fartyg, vars skrov har en största längd av minst tolv meter och en största bredd av minst fyra meter, får enligt förslaget registreras samt utgöra föremål för panträtt på grund av inteckning. Detta innebär att registreringsplikten enligt sjölagsförslaget kommer att bli mer omfattande än för närvarande. Det finns emellertid en grupp fartyg som är inteckningsbara enligt nuvarande ordning (som regel med en nettodräktighet av minst tre registerton) men som inte har en största längd av minst tolv meter och en största bredd av minst fyra meter. Dessa fartyg blir alltså ej inteckningsbara enligt den nya lagstiftningen. Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna kommer dock den ifrågavarande, numerärt sannolikt obetydliga gruppen av båtar att bevaras i väsentligen nuvarande rättsläge. Det kan också tänkas att fartyg, som blir registreringspliktiga enligt sjölagsförslaget, inte har den dräktighet att det kan intecknas enligt nuvarande ordning och därför omfattas av en i redarens näringsverksamhet gällande företagsinteckning. Också för denna situation föreslås särskilda övergångsbestämmelser.

Utskottet

Enligt 2 § lagen om företagsinteckning (FL) får företagsinteckning meddelas endast om näringsidkaren i fråga är bokföringsskyldig enligt bokföringslagens bestämmelser eller driver jordbruk eller skogsbruk. En översyn av lagstiftningen om företagsinteckning verkställs för närvarande av den i september 1972 tillkallade *utredningen angående företagsinteckning*. Även bokföringslagen är för närvarande föremål för översyn, vilken utförs av *1971 års utredning om bokföringslagstiftningen*.

I direktiven till utredningen angående företagsinteckning (se ovan s. 5) påpekas, att det under den tid, som FL tillämpats, framkommit önskemål om en utvidgning av lagens tillämpningsområde såvitt gäller kretsen av inteckningsberättigade. Kritiken mot den nuvarande regleringen i detta avseende förklaras inte kunna lämnas obeaktad. Därvid erinras dock i direktiven om att den för institutet företagsinteckning betydelsefulla frågan om bokföringsskyldighetens omfattning för närvarande är under övervägande i annat sammanhang. Utredningen angående företagsinteckning får därför enligt direktiven bedöma i vad mån de önskemål om en utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade som har framförts bör tas upp i samband med att FL ses över eller om frågan helt eller delvis bör övervägas vid den fortsatta översynen av bokföringslagen. Det framhålls, att utredningsarbetet i denna del bör bedrivas i nära samråd med 1971 års utredning om bokföringslagstiftningen.

I motionerna hemställs, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att utredningen angående företagsinteckning får i uppgift att behandla frågorna om rätt för dels minkuppfödare, dels fiskare av vissa närmare angivna kategorier att använda företagsinteckning i sin näringsverksamhet. Dessa frågor bör enligt motionärernas uppfattning kunna lösas innan en ny bokföringslagstiftning genomförts.

Enligt vad utskottet erfarit har bokföringsutredningen i det närmaste slutfört sitt arbete och kan väntas avge ett betänkande i april eller maj månad innevarande år. Det har upplysts, att utredningens förslag kommer att innefatta en utvidgning av kretsen av bokföringsskyldiga.

Utredningen angående företagsinteckning avser enligt vad utskottet inhämtat att avvakta bokföringsutredningens slutliga ställningstagande till frågan om bokföringsskyldighetens omfattning. Med utgångspunkt från det väntade förslaget kommer därefter utredningen angående företagsinteckning att pröva, huruvida detta generellt bör medföra en motsvarande utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade eller om det är nödvändigt att i stället åstadkomma en i förhållande till den lagstadgade bokföringsskyldigheten differentierad reglering. Därvid kommer utredningen givetvis att beakta de synpunkter och förslag i ämnet som från skilda håll framförts i svaren på den ovannämnda (s. 6) enkäten utredningen låtit verkställa.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen föreligger det i gällande rätt en långtgående lagteknisk samordning mellan företagsinteckningens användningsområde och bokföringsskyldighetens omfattning.

Detta lagtekniska samband är betingat av sakliga och praktiska överväganden. Utskottet finner därför för sin del naturligt att bokföringsutredningens aviserade förslag får utgöra utgångspunkten för reformarbetet på förevarande område. Enligt utskottets mening saknas det därför anledning att i nuvarande läge -- kort tid innan bokföringsutredningens förslag väntas bli framlagt -- ge utredningen angående företagsinteckning i uppdrag att såsom en fristående fråga pröva, huruvida användningsområdet för företagsinteckningen bör utsträckas till de båda i motionerna avsedda slagen av näringsverksamhet. Visserligen framstår det för utskottet som angeläget att dessa båda grupper av näringsidkare -- i sin helhet eller under särskilda förutsättningar -- erhåller möjlighet att använda ifrågavarande kreditform. Tillräckliga skäl synes dock ej föreligga för att beträffande just dessa båda yrkesgrupper föregripa det ställningstagande till frågan i ett större sammanhang, som under alla förhållanden ändock måste ankomma på utredningen angående företagsinteckning. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna.

På grund av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionerna 1973:1094 och 1973:1095.

Stockholm den 13 mars 1973

På lagutskottets vägnar

DANIEL WIKLUND

Närvarande: herr Wiklund i Stockholm (fp), fröken Anderson i Lerum (s), herrar Lidgard (m), Hammarberg (s), Börjesson i Falköping (c), fru Åsbrink (s), herr Sjöholm (fp), fru Lundblad (s), herrar Andersson i Södertälje (s), Israelsson (vpk), Olsson i Timrå (s), Olsson i Sundsvall (c), Adolfsson (m)* och fru Nilsson i Sunne (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Särskilda yttranden

1. av herrar Lidgard (m), Börjesson i Falköping (c), Sjöholm (fp), Olsson i Sundsvall (c) och Adolfsson (m):

Utskottets hemställan till riksdagen om att avslå förevarande motioner är enhällig. Detta innebär att även vi funnit att det knappast kan vara ändamålsenligt att i nuvarande läge till separat bedömning ta upp frågan om att utsträcka företagsinteckningens användningsområde till några få grupper av näringsidkare. Såsom utskottet förutsatt bör utredningen angående företagsinteckning få möjlighet att metodiskt och i ett sammanhang angripa förevarande problematik på det sätt som förutsatts i direktiven.

Att man inom utredningen angående företagsinteckning vill avvakta

bokföringsutredningens slutliga ställningstagande till frågan om bokföringskyldighetens omfattning finner vi med hänsyn till den rådande lagtekniska samordningen förstäligt. Frågan om företagsinteckningens användningsområde är emellertid inte primärt avhängig frågan om bokföringskyldighetens omfattning utan måste i första hand bedömas ur specifikt ekonomiska och näringspolitiska synpunkter. Enligt vår mening skulle det därför vara av värde för det fortsatta utredningsarbetet, om utredningen angående företagsinteckning fick ta del av de synpunkter och förslag, som framförts i de båda motionerna. I sitt betänkande har utskottet vidare uttalat att det framstår som angeläget för utskottet att de båda med motionerna avsedda grupperna av näringsidkare – i sin helhet eller under särskilda förutsättningar – erhåller möjlighet att använda ifrågavarande kreditform. Även utskottets positiva uppfattning i själva sakfrågan anser vi det vara värdefullt att förmedla till utredningen. Under överläggningen i utskottet stödde vi därför ett förslag om att utskottet skulle föreslå riksdagen att – förutom att avslå motionerna – hemställa hos Kungl. Maj:t att motionerna jämte utskottets betänkande skulle överlämnas till utredningen angående företagsinteckning för övervägande. Förslaget härom vann emellertid ej erforderlig anslutning inom utskottet.

2. av herr Wiklund i Stockholm (fp):

Utskottet har enhälligt beslutat avstyrka förevarande motioner.

Motionsyrkandena avser otvivelaktigt behov av största betydelse för de näringsidkare som avses. Då jag emellertid utgår från att dessa gruppers behov och intressen kommer att beaktas av utredningen angående företagsinteckning utan att ett formligt överlämnande till utredningen av motionerna jämte utskottets betänkande fördenskull är nödvändigt, har jag inte funnit anledning att stödja förslag härom. Genom detta uttalande önskar jag dock markera vikten av att motionärernas yrkanden tillgodoses på det sätt som kan befinnas lämpligt och möjligt vid utredningens övervägande av de frågor, som sammanhänger med prövningen av en utvidgning av de inteckningsberättigades krets.